SÄRSKILT UTTALANDE
2021-01-26

TN 2020-1415
FUT 2020-1352

Trafiknämnden
Ärende 6

Vänsterpartiet

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2020 avseende trafiknämnden inklusive AB Storstockholms Lokaltrafik

Vi i Vänsterpartiet vill tacka regionrevisorerna för ännu en insiktsfull rapport; delrapport för 2020. Vi delar deras kritik och rekommendationer, och vill lyfta två av dem som vi finner allvarliga.

Det är bekymmersamt att vissa brister påtalas år efter år utan att de åtgärdas. En sådan kritik är nämndens bristande insyn och styrning av den långsiktiga kostnadsutvecklingen och tillkommande investeringsbehov, samt tydliggörande av vilka behov av nyutveckling av respektive trafikslag och av långsiktiga underhållsbehov. För att nämnden ska kunna ta sitt ansvar för strategiska och övergripande frågor samt uppföljning av verksamheten är det fundamentalt att nämnden ges inblick och möjlighet till överblick. I nuläget finner vi att vår insyn i verksamheten är begränsad. Vi i Vänsterpartiet uppskattar förvaltningschefernas dragningar vid nämnderna, men finner att vi skulle uppskatta en ökad transparens med mer utförligare presentationer, muntligt och skriftligt, om för verksamheten aktuella strategiska och övergripande frågor. Vi anser att nämnden måste få bättre underlag för att kunna få en överblick och prioritera.

Vi har full förståelse för svårigheterna att hantera situationen i mitten av mars och som ledde till neddragningen av trafiken den 23 mars. Det var säkert rimligt då att utgå från Folkhälsomyndighetens rekommendationer och Smittskydd Stockholms scenarier, även om scenarierna med facit i hand kanske inte var helt korrekta. Lösningen däremot, att köra lördagstrafik var olycklig. I tjänsteutlåtandet ges en version av hur processen fram till beslutet gick till. Vi har fått indikationer att trafikutövarna upplever att processen var forcerad och otydlig, vilket fick till följd att deras synpunkter och olika lösningar inte hörsammades.

Neddragning den 23 mars visar att det inte alltid blir rätt, att saker skulle kunna gjorts bättre. Det är alltid lätt att vara efterklok. Men, den tydliggör ett systemfel som bidrar till större risk för mindre bra beslut och genomförande. Pandemin har visat på många av de problem som finns med att driva kollektivtrafiksystemet uppsplittrat på många olika vinstdrivna entreprenörer. I en situation när trafikförvaltningen måste agera snabbt och fatta bra beslut som får genomslag skapar situationen med många olika operatörer och avtalsrelationer onödiga problem. Förvaltningen har inte överblicken och automatisk tillgång till verksamhetsinformation då den

finns hos operatörerna och man måste ta hänsyn till rådande avtal. Detta för med sig att besluten med stor sannolikhet tas under större besvär och stress, att de är sämre underbyggda och därmed av sämre kvalité. Med ett uppsplittrat ansvar för trafiken och för den centrala funktioner, med många olika aktörer och avtalsområden, blir det tungrott. Var är smidigheten och flexibiliteten? Vem har överblicken? Vem har kunskapen om systemet?

Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser, men också den kunskap och överblick för att upprätthålla och utveckla kollektivtrafiksystemet. Vänsterpartiet har länge förespråkat ett återtagande av kollektivtrafiken, och för kollektivtrafiken fundamentala funktioner, i egen regi.